

وطن امروز

ممنون که هستم!

سخنگوی دولت با گلایه از تیترو ۷-
در توصیف عملکرد ۷ ساله دولت:

اگر این دولت نبود
وضع صد برابر خراب‌تر می‌شد!

عکس حسین اسماعیلی مهر

تیتروهای امروز

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی چرخه اتهام - بازرسی را بار دیگر فعال کرده است

آژانس انتخاباتی ترامپ

هدف دولت آمریکا از افزایش فشارها متقاعد کردن ایران به مذاکره با ترامپ در آستانه انتخابات آمریکاست

نتیجه اصرار دولت بر بازگشایی بی‌برنامه مشاغل: قربانیان روزانه کرونا در کشور به ۱۱۲ نفر رسید رعایت فاصله‌گذاری اجتماعی در کشور به ۲۰ و در تهران به ۱۱ درصد کاهش یافت

کسب و کار مرگ!

وزیر بهداشت استعفا نداده است اما فشارها علیه نمکی ادامه دارد

سازندگان «بایتخت» با وجود دادن وعده ساخت قسمت‌های باقیمانده فصل ششم برای ساختن ادامه این سریال شرط گذاشتند

پول زور!

«بایتخت ۶» به ما ربطی ندارد!

«وطن امروز» گزارش می‌دهد که جنوبی هیچ بهانه‌ای برای بازنگرداندن پول‌های بلوکه ایران ندارد

گره‌های چشم سفید

۷ کره جنوبی بیش از ۲ سال است ۲ میلیارد دلار از دارایی‌های ایران را به بهانه تحریم آمریکا بلوکه کرده است

تحریم یا دولت؟

گزارش «وطن امروز»: کدام یک در رشد ضریب جینی و افزایش بی‌عدالتی در توزیع ثروت عمومی مؤثرتر بوده است

نکته

راوی این حماسه کجاست؟

می‌کائیل دبیانی |

بدون شک آنچه در اقیانوس‌های جهان طی این چند هفته رقم خورده یک نقطه عطف تاریخی است! حماسه‌های که تأثیرات منطقه‌ای و بین‌المللی آن ابعادی دارد که می‌شود برای آن چند ده کتاب و صدها مقاله نوشت؛ اتفاقی که بسیاری از کشورهای قدرتمند جهان از انجام آن صرف‌نظر کردند اما ایران به پشتوانه اقتدار منطقه‌ای منبعث از انقلاب اسلامی و بر مبنای تجربه به ۴ دهه که هرگاه از موضع مقاومت مواجهه داشته پیشرفت کرده، دست به این اقدام زد

برخلاف ادعای آمریکایی‌ها که چند هفته لاف در غربی زنده که نمی‌گذاردند نکتش‌های ایرانی به سواحل ونزوتلا برسند! این کشتی‌های یک به یک در سواحل ونزوتلا پهلو گرفتند.

از هر زاویه‌ای به این پدیده نگاه کنیم جز حس غرور و افتخار نتیجه‌ای نخواهیم گرفت اما آیا این افتخار آفرینی را ثبت و ضبط هم کرده‌ایم؟

اینکه می‌گویند ما در دوران «جنگ روایت‌ها» قرار داریم و امروز جبهه بزرگ و وسیعی در فضای رسانه‌ای پیش‌روی ما است، به نگاه برخی هنوز درست جان‌فخته است و الا این کشتی‌ها همان اینتا تا مقصد می‌توانستند سوزه روایت چند ده سفرنامه نویس، ژورنالیست و مستندساز باشند.

«ژان بودریار» در نظریه «برواقعیت یا واقعیت حصاد» می‌گوید «در دوران مدرن، هنر، واقعیت را بازنمایی می‌کند اما در دوران پست‌مدرن، این رابطه به هم ریخته و مرز واقعیت و بازنمایی از بین رفته، و گاهی رابطه آن دو برعکس شده، و واقعیت تقلیدی از بازنمایی است؛ و بازنمایی‌ها به جای بازنمایی از واقعیت، از همدیگر تقلید می‌کنند و به یکدیگر ارجاع می‌دهند». این فراواقعیت تا آنجا جلو می‌رود که بودریار معتقد است رسانه‌های آمریکایی بویژه سی‌ان‌ان واقعیت را به گونه‌ای پوشش دادند که انگار سال ۱۹۹۱ اساسا جنگ خلیج‌فارس رخ نداده است! حال در زمانی که جنگ روایت و رسانه تا این اندازه اهمیت دارد، آیا روایت فرصتی که در آن واقعیت اقتدار ایران می‌توانست از طریق فعالان رسانه‌ای به تصویری ماندگار تبدیل شود، اینگونه با بی‌توجهی از بین رود؟ آیا نباید مسئولان مربوط از خود این سوال را بکنند که «چرا ما با خود تیم رسانه‌ای برای پوشش این حماسه نداشتیم؟» و چرا حالا که نیاز به روایت‌های رسمی و غیررسمی حرفه‌ای و ژورنالیستی از دل این ماجرا داریم، از دانشنتش محرومیم؟

آمریکا از نداشتن‌هایش فراواقعیت جعلی می‌سازد و ما داشته‌هایمان و واقعیت‌هایمان را با بی‌توجهی از دست می‌دهیم!

یادداشت

جواد سلیمانی*: با مجاهدت‌های امام سجاد(ع) نهضت سیدالشهدا(ع) به بار نشست و تعالیم اسلام بار دیگر در برابر فرهنگ جاهلی قوت گرفت و شیعه که تا مرز نابودی پیش رفته بود بار دیگر احساس وجود

کرد و در میان سایر جریان‌های سیاسی و مذهبی خودنمایی کرد، از این رو وقتی امام باقر(ع) در مسجد مدینه وارد می‌شد جمعیت فراوانی از مسلمانان مناطق مختلف از آن حضرت کسب فیض می‌کردند و چهره‌هایی چون طلوس یمانی، قتاده و ابوحنیفه و دانشمندان نامدار دیگر پای درس امام شرکت می‌کردند.

حرکت و خط مشی امام باقر(ع) استمرار منطقی خط‌مشی پدر بزرگوارش بود، یعنی با سپهر تقیه جنگ نرمی را علیه امویان آغاز کرد؛ اگر حرکت امام تنها یک حرکت علمی و معنوی صرف بود نمی‌بایست مورد غضب دستگاه واقع می‌شد ولی شواهد تاریخی نشان می‌دهد خلیفه نسبت به امام حساسیت خاصی داشت و احساس تهدید می‌کرد به گونه‌ای که آن‌حضرت راه به شام احضار کرده احساس خطر دستگاه خلافت از امام بهتر می‌شاهد بر حرکت تأثیرگذار امام در مبارزه با امویان است. اهل بیت(ع) در این دوران مردم را گرفتار گردایی حائل از فرهنگ جاهلی و فساد فکری و اخلاقی اسلام تحریف شده می‌دیدند که از یک سو میل نداشتند به دعوت اسلام ناب گوش دهند و از سوی دیگر وقتی امام رهای‌شان می‌کرد منجی و رهبر نجات‌بخشی نمی‌یافتند از این رو امام می‌فرمود: «بلایه الناس علينا عظیمة ان دعوانهم لم یستجیبوا لنا و ان ترکناهم لم یبتدوا بغيرنا» از سیره امام باقر و امام صادق(ع) چنین استفاده می‌شود که آن بزرگواران در پی سازندگی فکری و سازمان‌دهی مکتب بوده‌اند. مواضع آنان را در برابر انحرافات زمانه در محورهای زیر می‌توان خلاصه کرد.

مبارزه با تحریف

پیداست که حکومت‌های جور و فاسد مروانی زمانی می‌توانستند بر جامعه حکومت کنند که دستورات اسلامی و تعالیم قرآن را تحریف کنند زیرا این تعالیم اگر به صورت صحیح در جامعه منتشر می‌شد، انجام فسق و فجور و ظلم و ستم ممکن نمی‌شد، از این رو

باز و زور برخی از فقها و محدثان و مبلغان را فریب می‌دادند تا آنها با تحریف معارف دین، منکرات آنان را معروف و معروف را منکر جلوه دهند و حکومت‌شان را توجیه کنند. مانند اینکه بگویند هر کس از هر طریقی در جامعه اسلامی به حکومت رسید اولی‌الامر است و اطاعت از اولی‌الامر نیز واجب است. در چنین شرایطی امام باقر کلّان تدریس معارف اسلامی اعم فقه و تفسیر و کلام را آغاز کرد و این روند در زمان امام صادق(ع) به اوج رسید و شاگردان زیادی در این مکتب پرورش یافتند و شهرت علمی امام باقر و امام صادق(ع) فراگیر شد، حتی برخی از چهره‌های نامدار مذاهب اهل سنت در مدرس امام صادق(ع) شاگردی کردند. بدین‌سان در این دوران نقش از پیش تعیین شده امویان برای تحریف

مفاهیم اصیل اسلامی و تحریف معارف قرآن با تبیین صحیح و تفسیر درست اهل‌بیت(ع) خنثی شد و مکتب اسلام ناب خودنمایی کرد و همین امر موجب احساس خطر دشمنان از این ۲ امام بزرگوار شد.

در شیوه و متن تعلیمات دینی امام صادق(ع) ۲ نکته اساسی نهفته بود: یکی اینکه حاکم همان کسی است که به علم و دانش دین آگاهی دارد و کسی که در تفقه در دین ضعیف و ناتوان است نمی‌تواند حاکم جامعه اسلامی باشد؛ چنان که امام باقر(ع) در روایتی می‌فرماید: «کان أبو جعفر ع یقول إنّما مثل السّلاج فیما مثل التّائوت فی بنی اسرائیل حیثما دار التّائوت أوّثا التّیّوه و حیثما دار السّلاج فیما فتمّ الأمر قلتّ فیکون السّلاج مزیلا للعلم قال لا»^۱

شاهد اینجاست که وقتی راوی از امام می‌پرسد آیا می‌شود سلاح در جایی باشد که علم در آنجا نیست؟ امام می‌فرماید: نه.

با امام صادق(ع) می‌فرماید: «یا ابا السّیّاح نخن قوم فرسّ الله طاعتنا لنا الاّقال و لتسا ضفّو المال و یخرن الرّاسخون فی العلم و نخن المخسبون الذّین قال الله ان یمسکون النّاس علی ما اتاهم الله من فضله»^۲

نکته دوم اینکه تعلیمات دینی امام صادق(ع) تحریف‌های علمای درباری اموی و عباسی را که با تفسیر به رأی آیات قرآن مجید و استحصالی و قیاس در فتاوی‌های فقهی مقرون بود نمایان می‌ساخت و بدین‌سان اعتبار فقه و تفسیر آنان را از بین می‌برد، از این رو خلفای عباسی سخت از دانشگاه امام صادق(ع) می‌ترسیدند و

آن را تهدید و مبارزه‌های برای از بین بردن مقبولیت حکومت خود می‌پنداشتند. درس‌های امام صادق(ع) هم بی‌نصبی دستگاه حکومت را از آگاهی دینی اثبات می‌کرد و صلاحیت خلیفه را برای تصدی خلافت زیر سؤال می‌برد و هم تحریفات‌شان را آشکار می‌ساخت، بنابراین در دل نهضت علمی امام صادق(ع) نهضت سیاسی مهمی نهفته بود.

زمینه‌سازی برای نابودی امویان
این دو امام در کنار تبیین و ترویج دین جامعه را برای مبارزه و برات از امویان آماده می‌کردند و در تعالیم خود به مسلمانان می‌فهمانند که پذیرش سلطه سلطان جائز خلاف مقتضای دین است، کسانی را که با دستگاه خلافت همراهی می‌کردند توبیح می‌کردند، در آن شرایط خفقان چاره را در این دیدند تا با تاز یانه شماعت سراغ چهره‌هایی که مددکار و مداح دستگاه اموی هستند، بروند. از این رو امام باقر(ع) به کثیر شاعری که عبدالملک را می‌ستود اعتراض کرده^۳ و به عکرمه شاگرد معروف ابن عباس فرمود: «پولک یا عبید اهل الشّام اّک بین یدی بیوت اّن الله ان ترفع و یدکر فیها اسمّه»^۴ امام صادق(ع) در اواخر دوران بنی‌امیه که قدرت حکومت به ضعف گرایید خود را رسماً به عنوان امام و حاکم شرع معرفی می‌کرد و ایام حج، روز عرفه در عرفات حاضر می‌شد و می‌فرمود: ای مردم! امروز امام و حاکم به حق جعفر بن محمد است و نه ابی جعفر منصور؛ از آنجا که بنی‌عباس در این دوران سعی می‌کردند نسب خود را به رسول خدا(ص) برگردانند و حکومت را از طریق وراثت برای خود مصادره کنند، امام نیز می‌فرمود: «أیها التّائس انّ رسول الله (ص) کان الإمام ثمّ کان علی بنّ اّبی طالب (ع) ثمّ الحسن ثمّ الخسین ثمّ علی بنّ الحسنین ثمّ محمّد بنّ علی ثمّ هه اّنا»^۵

حضرت ایت‌الله العظمی‌ خامنه‌ای درباره مبارزات سیاسی امام صادق(ع) می‌فرماید: «سرگذشت امام صادق بسیار مهم و آموزنده است، ۱۰ سال با بنی‌امیه و مدت طولانی دیگری با بنی‌عباس مبارزه کرد، هنگامی که پیروزی او بر بنی‌امیه حتمی بود، بنی‌عباس به عنوان یک جریان مزاحم و فرصت‌طلب آمدند میدان را گرفتند و بعد از آن امام صادق هم با بنی‌امیه و هم با بنی‌عباس مبارزه کرد»^۶.

پس از هلاکت بنی‌امیه چیزی از این کتاب را اکتان کنی و نقل نکنی!^۱

وقتی امام باقر(ع) متوجه شد هشام بن عبدالملک در صدد دستگیری و اعدام جابر بن‌زید جعفری است، طی نامه‌ای به جابر اطلاع داد و جابر خود را به دیوانگی زد و بدین‌سان از تهدید هشام جان سالم به در برد.^{۱۱}

هدف این تشکیلات عبارت بود از «پیوستگی فکری و عملی با امام و شرکت در فعالیتی که به ابتکار و رهبری امام در جهت بازیافتن حق غصب شده و تشکیل نظام علوی و اسلامی در سطوح مختلف فکری، سیاسی و احیانا نظامی انجام می‌گرفت؛ این پیوستگی همان است که در فرهنگ شیعه ولایت نامیده می‌شود»^{۱۲}.

حاصل امامت ۱۹ ساله امام باقر(ع) (۹۵ تا ۱۱۴ هـ ق) و ۳۴ ساله امام صادق(ع) (۱۱۴ تا ۱۴۸ هـ ق) این شد که تشیع از مرز مدینه و کوفه گذشت و در مناطق دوردستی مانند خراسان، ری، اصفهان، مصر و مراکش سرایت کرد به طوری که طبق گزارش ابوحنزه ثمالی ششیعیان خراسان گرد امام حلقه می‌زدند و از حضرت مناسک حج را می‌پرسیدند.^{۱۳}

* عضو هیات علمی موسسه آموزشی-پژوهشی امام خمینی (ع)

پی‌نوشت

- ۱- من لایضهره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۵؛ الارشاد، ج ۲، ص ۲۸۸
- ۲- الکافی، ج ۱، ص ۲۳۸
- ۳- بصائر الدرجات، الصفار، ص ۲۰۲
- ۴- «قال لکثیر لمتذخّت عبّد الملک» (المناقب، ابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۲۰۶)
- ۵- المناقب، ابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۱۸۲
- ۶- بحار الانوار، ج ۴۷، ص ۵۸
- ۷- انسان ۲۵۰ ساله، ص ۲۶۳
- ۸- الارشاد، ج ۲، ص ۱۸۲
- ۹- الکافی، ج ۱، ص ۴۷۳
- ۱۰- کشفی، رجال الکشی، ج ۲، ص ۴۳۸
- ۱۱- الکافی، ج ۱، ص ۳۹۶ و ۳۹۷؛ اختصاص، ص ۶۷-۶۸
- ۱۲- انسان ۲۵۰ ساله، ص ۲۸۵
- ۱۳- (حتی‌القبل ابو جعفر(ع) و حوله اهل خراسان و غیرهم بسئولنه عن مناسک الحج(ر.ک: الکافی، ج ۶، ص ۲۵۶)